

BØRNSHVERDAG

NR. 1 • JANUAR • 2018

Faglig konference

Børns drivkraft.

side 5

Fra skrot til slot

Børnehave vendte
udviklingen.

side 8

Obligatorisk dagtilbud til børn i etårsalderen?

Vi hører nogle gange, at børn begynder i børnehave uden at kunne tale dansk. Hundredvis af nydanske børn eksempelvis i København har intet sprog eller sparsomt dansk sprog og er stærkt bagud motorisk, når de skal i børnehave. 2000 børn mellem nul og fem år i København er ikke indskrevet i et pasningstilbud. Ifølge en opgørelse fra 2015 fra Københavns kommune har mere end 40 procent af de tosprogede børn i kommunen et mangelfuldt dansk, når de starter i skolen.

I 2014 i Danmark gik 76 procent af de 1-2 årige med ikke-vestlig oprindelse i dagtilbud, mod 86 procent med dansk oprindelse (kilde: Udlændinge- og Integrationsministeriet).

Det er den sidste del af børnene, vi skal have fat i. Det gavner børnene fagligt og sprogligt at komme tidligt i en daginstitution. Stærke sprogkunderskaber gavner in-

tegration, uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet. At indgå i fællesskaber og kende til de værdier, der indgår i daginstitutionslivet er også gavnligt for børns udvikling.

Vi skal ikke acceptere, at vi har danske børn, der er danske statsborgere, men alligevel er bagud fra start. Selv om der allerede sættes ind, og børn sprogtastes tidligt og kan få tilbudt obligatorisk sprogstimulering i en daginstitution, og selvom vi styrker sundhedsplejerskens arbejdsfelt, er der stadig børn, der ikke får den hjælp, de skal have.

Det er nyttigt, at sundhedsplejersken tager ud til en familie for at overbevise forældrene om at sende deres barn i institution, men vi fastholder et parallelsamfund ved ikke at stille krav om, at et barn skal i et dagtilbud. At give et forældrepar valgfrihed til pasning eller ej kan medføre, at

et barn ikke lærer dansk før skolegangen. Dette er ikke at varetage barnets tarv. Bli- ver et barn indskrevet i en privat pasningsordning, skal dansk være hovedsproget. Vi har i landet i dag 6000 børn, der er tilknyttet en privat pasningsordning. Selvfølgelig skal forældre kunne søge dispensation til selv at passe barnet i helt særlige tilfælde. Men hovedreglen skal være krav om deltagelse i fællesskabet gennem dagtilbud. For mig bør det være en ret for et barn i Danmark at lære dansk og derigennem får adgang til integration, fællesskaber, undervisningsinstitutioner og arbejdsmarkedet.

Med ønsket om et godt nytår for dig og dine!

Peter Grevsen

ORGANISATIONER DER ER MEDLEM AF DLO:

Følgende paraplyorganisationer udgør "organisationsudvalget" i DLO. Tre repræsentanter fra organisationerne er en aktiv del af bestyrelsen.

Deutscher Schul- und Sprachverein für
Nordschleswig
www.dssv.dk

Foreningen De danske Børneinstitutioner
(i Aabenraa)
Tlf. 73 76 86 90
www.fd-db.dk

Foreningen af Kristne Friskoler
Foreningen af Kristne Friskoler

Danske Daginstitutioner;
www.idd.dk

Det Københavnske og Nørrebro's
Asylselskab
www.asylselskabet.dk

www.titibo.dk

Dansk Friskoleforening
www.friskoler.dk

Sammenslutningen af
Rudolf Steiner Børnehaver
www.steinerboernehaver.dk

Børneringen,
www.borneringen.dk

KFUM Sociale Arbejde i Danmark
www.kfumsoc.dk

Årsplan for DLO' kurser, foredrag og konferencer mm.

(med forbehold for ændringer)

Personalejura

Odense 23 + 24/5

København 16 + 17/8

Horsens 10 + 11/9

Temaften: Om
legepladsens pædagogik
om sommeren - mød

Benny Schytte

Kalundborg 8/2

Skjern 14/3

Fredericia 5/4

Sygefravær

Valby 27/2

Odense 9/3

Viborg 6/6

Faglig konference:

Børns Drivkraft

Heldagsforplejning

København 6/3

Fredericia 20/3

Temaften om børns
ressourcer - mød Hanne

Alling Risager

Roskilde 11/4

Sikkerhed på legepladsen

Ry 16/4

København 23/4

Temaften om
pædagogens fordybelse
og overblik.

Helsingør 18/4

Temaaften:

**Børnemiljøvurdering –
hvorfor og hvordan?**

København 17/5

Personalejura for ledere

Odense 23-24/5

Valby 16-17/8

Horsens 10-11/9

Temaaften:

**Den selvejende
institutions fremtid**

Odense 24/5

Temaaften:

De styrkede læreplaner

København 7/6

Konference for og om
privatinstitutioner

Odense 30/8

Efterårskonference for
selvejende
daginstitutioner

Fredericia 2/10

København 9/10

Basis bestyrelseskursus

Kolding 24/10

Roskilde 30/10

Odense 13/11

Viborg 28/11

Se mere på www.dlo.dk/arrangementsoversigt

INDHOLD

2 Leder

Obligatorisk dagtilbud til børn i etårsalderen? Vi skal ikke acceptere, at vi har danske børn, der er danske statsborgere, men alligevel er bagud fra start.

3 Årsplan

4 Fyraftensmøder i DLO

Du kan bestille forskellige møder til din institution.

4 Legepladsens pædagogik

Få faglig inspiration sammen med dine kolleger.

5 Børns drivkraft

Du kan lige nå at tilmelde dig DLOs store faglige konference i marts.

6 Vend blikket om

"Det dobbelte blik" giver et nyt syn på barnet.

8 Fra skrot til slot

Cathrine Asylets børnehaven var tæt på at lukke – nu holder de 150 års fødselsdag.

12 Konsulentnyt

Persondataforordningen 2018.

On-linekurser 2018.

Miniportræt af konsulent.

14 Pædagoger kan spotte børns psykiske mistrivsel tidligt

Et førskolebarn, der mistrives, kan sende signaler, der er svære at forstå. Og den tidlige børneindsats i Danmark er stadig langtfra systematisk.

18 Affaldspædagogik mellem daginstitution og hjem

Affald og genbrug er ét bud på en indgang til bæredygtighed i børnehøjde.

20 Portræt af en leder

Thinne Nielsen-Tjørnfelt fra Mølleløkkens private Børnehaven & vuggestue i Kerteminde.

21 Skal vi slå pjalterne sammen?

Klumme om vores politiske fællesskab i DLO.

22 Kærlighed er ikke nok

Anmeldelse af Sofie Münsters nye bog.

23 Find det, der virker!

Mød Hanne Risager.

LEGEPLADSENS Pædagogik

v/kultursociolog Benny Schytte

Kalundborg 8/2

Skjern 14/3

Fredericia 5/4

Er I opmærksomme på legepladsens pædagogiske muligheder?
Bruger I legepladsen hele året rundt?

”Når vi tænder bål om vinteren og serverer varm kakao om eftermiddagen,
bliver børnene mindst en time længere ude på legepladsen”.

Pædagog, Lynghoved børnehave.

Benny Schytte vil i ord og billeder præsentere en legepladsens pædagogik, som tager afsæt i børns egen legekultur og pædagogiske aktiviteter. Med udgangspunkt i konkrete pædagogiske udviklingsprojekter vil en række temaer blive belyst:

- Børns leg og legeformer
- Personalets rolle og funktion
- Pædagogiske aktiviteter og metoder
- Vaner, struktur og regler
- Bæredygtighed i børnehøjde
- Leg og læring på legepladsen
- Inklusion/eksklusion
- Ideer til indretning og udformning af legepladsen - for små midler!

Benny Schytte er kultursociolog, tidligere formand for Dansk Legeplads Selskab, forfatter til en række bøger om udendørs lege- og læringsmiljøer. Han har mange års erfaring med ideudvikling og design af udendørs lærings- og legemiljøer og har gennemført en række pædagogiske udviklingsprojekter om leg, bevægelse og uderum. Han modtog ERNA-prisen 2017.

Fyr- aftens- møder i DLO

DLO har i også i 2018 arrangeret en række fyraftensmøder med forskellige oplægsholdere.

Som navnet antyder, ligger fyraftensmødet i direkte forlængelse af daginstitutionens lukketid og er selvfølgelig en oplagt social oplevelse for personalegruppen. Det er også en mulighed for en ny bestyrelse for at blive rystet godt sammen på eller en helt ny måde at starte et forældremøde på.

At tage af sted sammen giver en fælles oplevelse, der både styrker den fælles refleksion og giver en fælles referenceramme i arbejdet/samarbejdet fremover.

Ved fyraftensmødet serveres der lidt at spise og drikke, så man ikke går helt kold, hvis man kommer lige fra jobbet.

Gå ikke glip af de spændende oplæg, vi har på programmet i foråret 2018, hvor henholdsvis Hanne Risager og Benny Schytte kan nydes sammen med kolleger og/eller forældre. De giver oplæg omkring ”At finde børns styrkesider” og ”Legepladsens pædagogik”.

Tilmeld jer straks, på www.dlo.dk
Se også annoncen side 22.

DLO inviterer til faglig konference i marts 2018 Børns drivkraft

København d. 6/3-18 kl. 9.30-16
Kulturhuset Islands Brygge

Fredericia d. 20/3-18 kl. 9.30-16 i Messe C

Den bedste måde, vi kan arbejde med barnets kompetencer på, er at tage udgangspunkt i barnets styrkesider. Men ved vi nok om, hvad der driver børn i deres udvikling?

Vi kan lære børnene meget, men børn udvikler sig også "af sig selv". Vi voksne kan i bedste fald hjælpe ved at støtte, opmuntre, stimulere og udfordre, og i værste fald komme til at hæmme, bremse eller ligefrem forstyrre barnet i dets udvikling.

På den faglige konference har vi bedt en række eksperter se nærmere på den indre kraft, der driver barnet, og komme med bud på hvordan vi – som forældre og fagpersoner – bedst kan stimulere barnets udvikling.

PROGRAM:

- 09:00 – 09:30 Ankomst, indskrivning og morgenkaffe m. brød
09:30 – 09:45 **Velkomst og indledning**
w/DLOs landsformand Peter Grevsen
09:45 – 10:45 Professor emeritus, dr. phil.- **Per Schulz Jørgensen**
"Vi skal styrke børns karakterdannelse"
10:45 – 11:00 Pause
11:00 – 12:00 Forfatter og stifter af forældremagasinet Nordic Parenting- **Sofie Münster**
"Hvordan børn finder styrke i modgang"
12:00 – 13:00 Frokost
13:00 – 13:45 Ressourcedetektiv - **Hanne Aalling Risager**
"Barnets indre medfødte kraft til at mestre livet"
13:45 – 14:30 Sundhedsplejerske **Susanne Lücke**
"Hvordan kan vi undgå at slukke børnenes drivkraft?"
14:30 – 14:45 Pause
14:45 – 15:45 Professor v. TrygFondens Børneforskningscenter - **Dorthe Bleses**
"Hvordan børn lærer sprog, og hvad voksne kan gøre"
15:45 – 16:00 Afrunding w/DLO
16:00 Tak for i dag

Med forbehold for justeringer

Professor emeritus, dr. phil.
- Per Schulz Jørgensen
"Vi skal styrke børns
karakterdannelse"

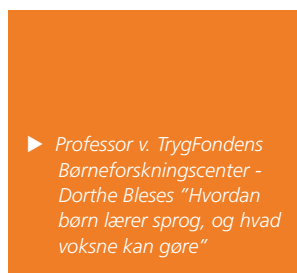

Ressourcedetektiv
- Hanne Aalling Risager
"Barnets indre medfødte
kraft til at mestre livet"

Forfatter og stifter af forældremagasinet Nordic Parenting
- Sofie Münster "Hvordan børn finder styrke i modgang"

◀ Formand for Fagligt Selskab
for Sundhedsplejersker
"Hvordan kan vi undgå at
slukke børnenes drivkraft?"

▶ Professor v. TrygFondens
Børneforskningscenter -
Dorthe Bleses "Hvordan
børn lærer sprog, og hvad
voksne kan gøre"

god til at afløse andre mennesker
goal til at se muligheder

Konfliktoptrappende

- Afgrænsning

ikke

vedholdende

modig

VENDE

BLIKKET OM!

Projektet "Det særlige som potentiel ressource" vender begreberne på hovedet. I stedet for at se det særlige i barnet som en ulempe, kan man se de ressourcer, det er tegn på. Stædighed er også styrke og kampånd. Projektet er ikke en metode, det er et mindset. På en konference i Børns Vilkår i Valby var fokus på unge udsatte, som f.eks. havde været i familiepleje, men der var stærke tråde til de første år i barnets liv.

AF BJARNE W. ANDRESEN

"Et mindset skal trænes så meget, at det sidder på rygmarven i alle situationer," fortæller Hanne Warming, som er medforfatter af bogen *Det dobbelte blik*, hvor hun beskriver projektet og får læseren til at reflektere over den måde, vi tænker om andre. I slutningen af bogen møder man "Den særlige ordbog", som oversætter mangel-sproget til ressource-sproget. "Den særlige ordbog" kan downloades fra saerlig.ruc.dk under "Publikationer".

Børnene har mange ressourcer – når vi har blik for dem

En pige på 2-3 år bor på omsorgshjem. I det skjulte stopper hun mad i lommerne og gemmer dem under puslebordet. Det er en bekymrende adfærd, for den tyder på et vidtrækkende omsorgssvigt tidligere i hendes liv. Samtidig viser det også nær-

mest ufattelige kompetencer hos barnet. Hun har udviklet nogle overlevelsesstrategier, som var hensigtsmæssige i den kontekst, hvor hun lærte dem.

Når vi normaliserer, risikerer vi at fjerne de enestående kompetencer, barnet også har. I tilfældet med barnet må vi søge ind til de ressourcer, som har gjort pigen i stand til at planlægge og gennemføre en ret forfinet strategi. De ressourcer vil hun få brug for i en lang række andre situationer i sit liv, når hun skal udvikle andre strategier.

Møde på tværs af alder

I projektet mødtes udsatte unge med andre deltagere med lignende baggrund. De var stolte over at kunne hjælpe både hinanden og de forskere, som var tilknyttet.

Flere unge fortalte, at det havde været en øjenåbner at møde ældre deltagere. En deltager beskrev det sådan: "Nøj, det som

er så problematisk for mig, og som jeg hele tiden bliver bedt om at lave om, det er en fordel for dig og har gjort, at du kan det i det, du kan."

Eksempler på det dobbelte blik

Konferencen blev holdt i Tine Bryld-salen i Valby, og rundt om på søjler og vægge var vidnesbyrd fra tidligere arrangementer om det dobbelte blik. Plakater udfordrede deltagere på deres for forståelse. Det barn, som har fået betegnelsen asocial, har også vist nogle positive sider af sig selv: Han/hun er en ener, god til at være alene og ikke mindst god til at stå alene. Måske er det et barn, som trives i eget selskab. Det kan blive et menneske, som er god til og/eller vant til at arbejde selvstændigt.

Deltagerne gennemgik selv processen med at skabe "Den særlige ordbog". Først kunne de frit fra leveren komme med alle

de negative udtryk, som bruges om de børn, som giver udfordringer i institutionerne. Der kom mange ord frem. Rigtigt mange. Ordene blev skrevet på flipovere, og bagefter skulle de give bud på den "positive forside" af de negative ord. Det kan anbefales!

Her må du løbe væk

En dreng reagerer på konflikter ved at løbe væk. Ikke bare væk fra konflikten, men fra de voksnes synsfelt og nogle gange helt væk fra institutionen. Det giver naturligvis anledning til bekymring hos personalet, som kommer til udtryk som bebrejdelser af barnet. Hans adfærd har også en positiv side: Han ved måske, at hvis han bliver stående, ender det ofte med, at han sparker eller slår. Så er det bedre at løbe væk. Han har fundet en løsning på problemet. Det skaber et nyt problem, men det nye problem kan pædagogerne tage vare på.

De kan f.eks. tilbyde ham et sted at løbe "væk" til. Et roligt hjørne, køkkenet eller måske et mødelokale? Utallige ledere rundt om i landet har omdannet deres

kontor til midlertidigt løbe væk-område. Utallige børn har fået adrenalinen til at falde ved at sidde og tegne side om side med en sekretær, som ordner regnskaber.

Kan ikke genkende sig selv

Når professionelle taler eller skriver om barnet/den unge, handler det tit om problemer. Når den unge læser andres beskrivelser, kan de tit slet ikke genkende sig selv. Manon Alice Lavaud er forsker tilknyttet "Det særlige som potentiel ressource", og hun mener ikke, man kan tale om, at fortællinger er "sande". Fortællinger kan være troværdige eller genkendelige. De professionelle kan også have forskellige fortællinger om barnet/den unge. "Både professionelles og den unges egne historier – og forældrenes i øvrigt – er brikker i den store fortælling," siger hun. "De er ikke konkurrenter om Den Sande Historie. Vi skal holde op med at lede efter historier, som modbeviser en af de andre."

Fremtidsværksted på institutioner

Holdet bag projektet "Det særlige som potentiel ressource" tager ud i institutioner og holder fremtidsværksteder om at vende begreberne på hovedet. De undersøger nutiden og bruger det som afsæt til en utopifase på workshoppen. Bagefter er opgaven at finde bare en lille del af utopien, som virker realiserbar. Til sidst må de medvirkende gå til handling, så den nye viden bliver til realitet.

På fremtidsværkstederne bliver det tydeligt, hvor svært det kan være at gøre op med gamle tankemønstre. Hvis en ung f.eks. stikker af, er det som udgangspunkt en uacceptabel adfærd. Men hvis alternativet er at slå og sparke, er det måske en rigtig god udvej at tilbyde et stikke-af-sted indenfor institutionerne.

Børns drivkraft

Til marts kan du komme til konference med DLO om børns drivkraft. Oplægsholderne sætter fokus på den drivkraft, som også udsatte børn har. Vi kan holde fokus på, hvad der driver barnet og på den måde styrke svage sider ved at stimulere styrkesiderne.

Som voksne skal vi ikke blot pege den vej, barnet skal følge ud i den store verden. Børn tør også selv, hvis vi tager udgangspunkt i deres egen drivkraft. Det er aldrig for tidligt at begynde. De unges liv er grundlagt i hjemmet, vuggestuen og børnehaven.

Forskningsprojektet "Det særlige som potentiel ressource" indgår ikke i konferencen men kan overføres til arbejdet med at hjælpe barnet til at overkomme barrierer, store som små.

Fra skrot til Slot

Cathrine Asyls Børneshave i Haderslev kan 14. februar 2018 fejre 150 års fødselsdag. For blot seks 6 år siden det ellers ikke ud til at dette ville ske i huset, men Cathrine fik nyt liv i en alder af 143 år, og er nu agil og sund til mange år fremover.

AF ANITTA ANDERSON OG PREBEN RUGE HILDEBRANDT, LEDER OG FORMAND, CATHRINE ASYLETS BØRNEHAVE.

Haderslev Kommune, som havde stået for driften i den selvejende institution igen mange år, havde planer om at bygge nye store institutioner i kommunen og havde derfor et ønske om at lukke børnehaven og dermed slukke lyset for altid i huset.

Daværende bestyrelse med formand Bettina Lau i spidsen kæmpede med hjælp fra DLO og fik i 2011 gjort børnehaven pri-

vat. Men da det ikke lige var kommunens tanker og ønsker, var samarbejdet mindre optimalt, og børnehaven led efterfølgende af mangel på børn og dermed meget dårlig økonomi, hvilket gjorde det meget svært at drive den private børneshave.

Børnehaven var normeret til 42 børn og den havde et snit på ca. 28, som på ingen måde var til at leve af eller til at drive børnehaven for.

Hvad skete der?

Der var valg til bestyrelsen for 6 år siden, og med en ny sammensat bestyrelse samt en ny formand, som havde erfaring fra tidligere med at drive en privat børneshave, satte den sig for, at elendigheden skulle have en ende. Sammen med ledelsen blev der udarbejdet en plan for, hvordan vi så børnehaven i 2018, når vi skulle fejre fødselsdag. Der var både i ledelsen og bestyrelsen stor skepsis: "Var det nu arbejdet værd?", "Kommunen vil os ikke", "Vi har

ingen økonomi, og det nytter nok ikke alligevel, vi lukker jo snart" osv...

Preben Ruge Hildebrandt husker det første møde, hvor lederen Anitta sagde, at vi ejer huset, og vi betaler ikke husleje. "Nå", sagde formanden, "det skal vi måske til i fremtiden?" Igen opstod undren og skepsis, hvad er nu meningen? Men meningen var lige præcis det, at vi har værdier for 1,6 mio kr., men det er mursten og jord, hvordan kan vi aktivere disse aktiver, så de kunne gøre nytte for os?

Vi fik udarbejdet en forretningsplan: huset skal være renoveret, legepladsen skal være moderniseret og helt ny, vi vil have ventelister, så vi må sige nej. Vores økonomi er sund, og vi har øget beskæftigelsen med flere ansatte. Der kom igen lidt smil og "Ja vi hygger os, men vi tror ikke rigtigt på det", det var talen fra de fleste.

Banken var med på ideen

Lederen Anitta og formand Preben gik i

banken og havde møde med bankdirektøren, hvor vi stolt og med kæmpestort engagement fik fremført vore planer, tanker og ambition. Vi var også ærlige og sagde: "I vil jo nok ikke låne os penge lige nu, da vi ikke kan afdrage på en gældspost, men kan vi fremvise plus på driften i fremtiden, vil I så være med til næste skridt, således kan vi aktivere vore værdier?" Orla i banken sagde: "Jeg synes, jeres plan er god. Den vildskab og det engagement kan jeg ikke stå for, så vi har en aftale."

Vi gik opløftede hjem, og det var første skridt. Derefter gik vi i dialog med kommunen, da vi gerne ville udvide i form af at kunne tage 2-årige ind, således vi havde mulighed for at udvide paletten af tilbud. Dette gik delvis godt. Kommunen sagde ja, men krævede på samme tid, at vi gik fra normering på 42 ned til 39 børn, for at deres samlede driftstilskud kunne være på samme niveau. Lidt øv, men videre måtte vi, og vi fik via omtale i avisen og lidt annoncering et åbent-hus arrangement stablet på benene på en lørdag, hvor vi i forvejen havde planer om at tilbyde en 2-årig plads til en pris der var 500 kr. under prisen, der blev taget i kommunalt regi. Der kom lidt besøg, og faktisk lykkedes det os at få 2 børn ind – wao, men stadig lang vej hjem.

Vi fortsatte vores markedsføring, og der var en stille, men alligevel opadgående tendens i tilgangen. Vi satte alle udgifter under lup og fandt besparelser, således det også kunne bidrage til at skabe et plus på driften.

Vi havde fået et beløb fra Schaumann Fonden til legepladsen. Et pænt stort beløb, men langt fra nok til at løse opgaven. Trods dette iværksatte vi arbejdet med at indhente tilbud og lave skitser. Vi vurdere-

de, at det var vores første store milepæl, eftersom legepladsen var i en elendig stand og virkelig kun kunne skræmme alle væk. Vi fik tilbud hjem, men puha det var dyrt: langt over 600.000 kr., det virkede håbløst.

Er det børn eller kunder?

Vi satte også vores syn på forældre og børn under lup. Passer vi børn eller betjener vi "kunder"? Tilfredse kunder kommer gerne igen og bliver længe. Dette satte skub i måden, vi arbejdede på, måden vi så forældre og børn på. Vi valgte at tilbyde "nul lukkedage", lidt længere åbningstider samt tilbyde en normering, som var bedre end i andre børnehaver. Dette gjorde vi meget ud af at fortælle, og vi gjorde meget ud af at sikre, at vi fik omtale i de lokale aviser, hvilket påvirkede tilstrømningen og antallet af børn, således vi stille og roligt kunne se forretningen forbedre sig på økonomien.

Hurra så gav det plus på driften, dog ikke på hele året, men de sidste 2 måneder af året. Det gav blod på tanden, og vi kunne udarbejde et budget til året efter, der kunne fremvise et plus på driften. Med dette gik vi atter i banken og fremlagde alle vore tiltag, vores resultater og udsigten til at kunne afdrage på et lån og dermed få aktiveret vores midler, der stod bundet i huset.

Mere modgang

Så let var det så alligevel ikke, og banken ønskede lige at se tiden an. Det var jo kun et budget, og det var kun de sidste 2 måneder, det var gået godt. Men aftalen blev, at var der fortsat fremgang et halvt år frem, så var de med på en aftale.

Atter lidt øv, men fair nok set fra bankens synspunkt. Vi fortsatte vores arbejde med markedsføring og omtale samt vores

arbejde med legepladsen, begyndte at udarbejde planer og holdt forældremøder for at gøre dem klar til at hjælpe; alt sammen noget der gjorde, at tilstrømningen fortsatte, og dermed var alt dette med til at hjælpe os på vej.

De 2-årige guldklumper

Vi havde også flere personalemøder, fordi de 2-årige, vi havde fået ind, var alt andet lige mere krævende med hensyn til pasning, så det var da nu lidt øv med disse børn. Dette fik vi vendt meget hurtigt, kort og godt, hør nu her: De 2-årige er vigtige,

de 2-årige bliver, hvis kunden er tilfreds, indtil de er 6 år og skal i skole, altså er de langtidsholdbare. Dernæst giver de et markant bedre driftstilskud pr. barn, så ja, de skal have skiftet ble, men når I næste gang står og gør dette, bliver I nødt til at betragte dem og sige "Nå min lille Guldklump, nu skal jeg skifte dig" og smile alt det du kan, kære pædagog.

Pist var det problem væk, og vi fik atter justeret synet på kunderne, da Guldklumperne kunne være med til at sikre vores plan og fremtid.

6 måneder af år 2 var omme, og driften

viste fortsat, at den var bæredygtig. Dermed atter afsted til banken, for nu skulle det være, og ja de ville være med - men hvilket lån! De ville have pant i huset, og det blev en noget længere proces, end vi lige havde forestillet os, så et Quick lån var det bestemt ikke. Men vi holdt hovedet oppe og kunne nu se frem til at få de sidste manglende penge til at realisere legepladsen.

Forældrene ind i ligningen

Summen, de ville låne os, var lidt mindre end det, vi havde brug for, så vi manglede fortsat 150.000 kr, men alligevel var det så mange penge, at vi måtte i gang med at tænke kreativt. Vi fik sat møder op med dem, der skulle bygge og levere legepladsen. Hvordan kunne vi reducere, hvordan kunne vi få det til at nå samme? Der opstod ret hurtigt den tanke, at hvis, så var kravet, at hjælpen fra forældrene skulle være af en størrelsesorden, der havde en værdi af de 150.000 kr., vi stod og manglede, og dette uden at ville gå på kompromis med slutproduktet.

Næste udfordring var, at vi som bybørnehave ikke kunne leve med at have vores udearealer ude i meget lang tid, hvilket satte et krav til os om, at vi har brug for massiv hjælp i 2 weekender - både lørdag og søndag med 14 dages mellemrum, da vi skal have brudt den gamle legeplads ned og gjort klar, og vi skal bygge det hele op igen.

Mobilisering af forældre, venner og bekendtskaber samt udarbejdelse af arbejds-

planer helt ned i detaljen. Det lykkedes at få det godt solgt, og der var massiv opbakning fra forældre, bedsteforældre, venner, bekendte, ansatte og deres mænd, bestyrelsen og deres bedre halvdel til at hjælpe. Således var vi over 50, der bidrog over de to weekender, og en stor del af dem var der alle fire dage og lidt til, da der var lidt, der skulle gøres efterfølgende. Nogle hektiske dage, masser af timer, men hold op hvor blev det også starten til et helt fantastisk sammenhold mellem personale, bestyrelse og forældre. En helt fantastisk oplevelse! Vi sikrede selvfølgelig masser af avisomtale gennem vores hotline hos Jyske Vestkysten og Ugeavisen, som blev bombarderet med billeder og artikler som vi mente de absolut måtte bringe; altid krydret med at vi snart bliver 150 år og vi har dit og dat at tilbyde.

Indvielsen af legepladsen

Da vi planlagde legepladsen, planlagde vi også, at vi ville have en fra kommunen til at klippe snoren og indvie pladsen. Dette mødte lidt hovedrysten, da de jo ikke ville os, sagde alle; men som planlagt så gjort, og vores viceborgmester, og nuværende borgmester, kom og indviede og roste os for initiativet, og de fremtidige planer som børnehaven havde. Hvad de fleste ikke vidste var at formanden Preben boede i samme kvarter som daværende viceborgmester H.P. Geil.

Første store milepæl blev nået, vi havde plus på driften, havde fået frigjort en del af vores værdier, så de blev aktiver for os, og

vi havde fundet et unikt sammehold i og omkring børnehaven. Troen var begyndt at indfinde sig og tilstrømningen af børn og indmeldinger havde fortsat et godt flow.

Vi holdt en super sommerfest det år, som bestyrelsen afholdt. Omgivelserne var i top, solen skinnede og der kom over 75 det år - året før var vi 45 og året inden kun 26 deltagere.

Kampvalg til generalforsamlingen

Det var også året, hvor vi første gang til vores generalforsamling havde kampvalg om pladserne i bestyrelsen, igen noget vi optog positivt og atter brugte aviserne til at omtale. Hele tiden med fokus på positiv omtale af børnehaven.

Vi kom ud af endnu et år med plus på driften, lavede nye budgetter, og kiggede i vores planer. Tja, nu betaler vi af på legepladsen og driften hænger sammen, men hvad med resten? Vi er normeret til 39, men hvad nu, hvis vi kan få forhandlet med kommunen og komme tilbage eller udvide til 45 børn, det er 6 børn ekstra? Det ville kunne være med til at løfte økonomien.

Som tænkt så gjort! Vi gik i dialog og havde igennem positiv dialog fået et så godt forhold til kommunen, at de var med på ideen. De vidste, der var søgning til os, så det endte med, at det blev godkendt, og dermed var næste bølge mulig.

Wellness i børnehaven

Vi var atter i banken og fik forhandlet os frem til at udvide rammen for vores lån. Samtidig gav den forbedrede økonomi os

muligheder der kunne supplere ønskerne. Vi kaldte bølge 2 for Energi og Wellness, da det handlede om at renovere huset, sikre lav energi og varmeudgift samt give "kunderne" en "wellness" oplevelse, når de var i huset. Banken var igen med på ideen og støttede os med bedre lånevilkår.

Enkelte i personalegruppen spurgte, om de fik en massagestol til wellness - nok mest for sjov, men de har alle fået et wellness cruise til Oslo, som blev sponsoret af en forældre med en virksomhed, så deres spørgsmål havde alligevel effekt.

Vi kunne nu se, at vi inden 2018 kunne nå i mål og få realiseret alle vores mål og ønsker, såfremt vi kunne fastholde tilgangen af børn under hele perioden.

Hvad har vi så alt fået lavet, og hvor står vi i dag?

Vi har fået nyt tag på huset, vi har fået totalrenoveret husets køkken, vi har fået etableret køkken på første sal, vi har udskiftet al belysning til lavenergi, vi har fået isoleret rør i hele huset, vi har renoveret og fået to nye bade- og toiletrum, vi har skiftet vinduer, vi har fået skiftet dørpartier, vi har fået nye gaderober, vi har fået ny gulvbelægning i huset, vi har fået nyt inventar på stuerne, vi har justeret vores lærerplaner så de er moderne og tidsvarende, vi har redesignet vores hjemmeside og bragt den op på en præsentabel stand, vi har de seneste 4 år haft en fast pedel, vi har udvidet medarbejderstaben, vi har ventelister til helt ud i år 2020 osv. Så vi har ikke kedet os og dette gælder både personalet, ledelsen, bestyrelsen og alle de frivillige hjælpere.

I alt har vi brugt for 1,7 mio. kr. i projektet. Der har været masser af opgaver, masser af møder, masser af opfølgning - men hvert et skridt har været en fornøjelse, dels fordi alle har trukket, og alle har bidraget alt det de kunne, for at det hele kunne realiseres.

Vi har hvert år i de seneste fem år og indtil nu haft kampvalg til bestyrelsen, vi var til den seneste sommerfest over 175 deltagere, vi har på femte år plus på driften, og vi har fået ændret vedtægterne således, at der i dag er to i bestyrelsen som ikke har børn i børnehaven. Disse "professionelle bestyrelsesmedlemmer" vælges af forældrene i børnehaven, og de er med til at sikre kontinuitet i bestyrelsen, således vi

kan stabilisere måden at drive børnehaven på som den lille selvstændige virksomhed, den er.

Er vi nu i mål, eller har vi nye planer?

Ja det har vi, men først vil vi nyde hele 2018 og fejre vores store dag. Dette kommer til at vare hele 2018, hvor den 14. februar er den officielle dag. Dagen starter med morgenmad til børn og forældre samt en tryllekunstner, der kommer på besøg om formiddagen og underholder.

Til middag kommer pølsevognen forbi, og der er pølser og sodavand ad libitum.

Kl. 14.30 bydes VIP gæster indenfor samt alle, der har haft en form for tilknytning til børnehaven igennem de seneste

150 år. Her vil der være god mad, taler, underholdning og fremvisning af vores hus - vi venter rigtig mange gæster, og har tilsagn fra aviserne og TV Syd, som også dukker op.

Resten af året byder på en stor fest, gourmet middag for alle børn på fin restaurant, cirkusforestilling, udvidet sommerfest, ekstra ture og ekstra juleunderholdning sidst på året, så "kunderne" i børnehaven får virkelig mange gode ekstra oplevelser i året, hvor vi fylder 150 år.

Nye planer i årene fremover er en multibane i forhaven, en tilbygning til den ene stue, nye lofter på 1. sal, fjerne og løse lidt støjproblemer osv.. Vi holder ikke her og vil år for år fastholde det momentum, vi har, for at udvikle vores tilbud igen og igen. Dette ikke alene de fysiske rammer men også rammerne omkring det produkt, vi tilbyder vores kunder, når de kommer hos os.

Vi kan det, vi vil

Alt dette er sket under mottoet "Vi kan det, vi vil" - hold fokus på målet, og du kan nå det.

Nu lyder artiklen rosenrød, men der har været bump på vejen. Vi har haft langtidssyge medarbejdere, som har kostet økonomi og dermed udfordret projektet, Frie gik konkurs og kostede os 65.000 kr, vi har været igennem udskiftning af enkelte medarbejdere, så ja, der har været store og små udfordringer undervejs. Men hver gang har vi fundet en løsning og en vej samt mere og mere fundet troen i projektet, og at det umulige var muligt.

Vi ser lige nu ind i flere år med en sund økonomi samt god søgning til børnehaven. Vi har fået skabt et sammenhold, som gør os stærke, og vi kan fastholde vores normering og de små stuer.

Vi kan fastholde og sikre en stabil arbejdsplads, hvor der er plads til udvikling og fokus på vores børn og deres udvikling, men vi taler også altid om truslen, som kan ramme os. Dette alene for at fastholde, at alt det, vi har opnået, kan være borte i morgen, hvis ikke vi bevarer vores fokus på at betjene vores "kunder" godt, og give dem en oplevelse, de gerne fortæller om ude i byen.

Vi er mega stolte, og alle, der har bidraget stort som småt, kan vi ikke takke nok for deres flotte indsats, uden dem og kunderne var det ikke blevet til.

KONSULENTNYT

Persondataforordningen 2018

Flere har spurgt til den ny persondataforordning, som træder i kraft d. 28. maj 2018.

DLO vil udarbejde nem og praktisk vejledning om, hvad man skal sørge for at have på plads inden forordningen træder i kraft. Datalovgivningen er hverken særlig enkel eller tilgængelig, så mange har brug for vejledning om de nye regler.

Vejledningerne vil være at finde på DLOs hjemmeside og bliver sendt ud til alle medlemmer med nyhedsbrev et par måneder inden forordningen træder i kraft. Lige nu venter vi på, at den danske implementeringslov bliver vedtaget. Den

forventes færdigbehandlet i folketingets retsudvalg 1. februar 2018. Når den danske lovtekst er klar, kan vi udarbejde vejledningerne. Vi forventer derfor at have vejledningerne klar senest i marts 2018. Sæt allerede nu tid af til at arbejde med de ændrede arbejdsgange, der skal defineres og indøves i foråret.

I er altid meget velkommen til at skrive til os, hvis I har konkrete spørgsmål til kommende ændringer i jeres praksis omkring opbevaring og håndtering af personfølsomme oplysninger.

On-linekurser 2018

I DLOs inspirationskatalog for 2018 og på hjemmesiden kan du se eksempler på kurser, der kan bestilles skræddersyet til jeres institution. Fremover kan disse kurser også bestilles on-line til en nedsat pris i forhold til, hvis oplægsholderen kommer ud på institutionen. På den måde kan kurset fås via en

skærm på institutionen eller individuelt hjemme i sofaen. Der vil både være mulighed for at stille spørgsmål direkte undervejs i kurset, samt ved chat funktion i pausen.

Skriv til os, hvis I har interesse i at prøve et online kursus.

Opslå job på dlo.dk

Indryk din jobannonce på www.dlo.dk

Her skriver DLOs konsulenter om deres arbejde. Vi modtager meget gerne konkrete spørgsmål eller forslag til emner i disse spalter. Skriv til mette@dlo.dk

Mette Fabricius

Portræt af DLOs juridiske ekspert

Frederik Blichfeldt har fra januar 2017 været tilknyttet DLO som juridisk konsulent. Han superviserer DLOs sekretariat i spørgsmål om jura, organisation og ledelse og rådgiver DLOs medlemmer i udvalgte sager om ansættelsesret, rammevilkår for daginstitutioner m.v.

Frederik har solid erfaring som advokat, konsulent og leder og kender dagtilbudsområdet godt. Til daglig driver han selvstændig rådgivningsvirksomhed med fokus på udvikling af faglig kommunikation og samarbejde med udgangspunkt i dialog om medarbejdernes praksisfortællinger. I sin fritid finder Frederik Blichfeldt sine vandrestøvler og et spansk eventyr frem.

Min dialog med lederne handler ofte om en vanskelig beslutning. Jeg plejer at sige:

// Du skal ikke handle hvis du er i tvivl. Og hvis du er i tvivl, så vælg den beslutning, hvor hensynet til børnene er det vigtigste.

// Mine rådgivningsopgaver for DLO handler ofte om situationer, hvor en daginstitutionsleder ønsker at få rådgivning om sine handlemuligheder, hvor en medarbejder udfordrer praksisfællesskabet. Nogle gange bliver det til en udviklingsproces, andre gange en afviklingsproces. I min rådgivning tilstræber jeg at se på udfordringerne ud fra børnenes og praksisfællesskabets perspektiv. Det juridiske fylder selvsagt meget i min rådgivning, men udfordringernes betydning for børn og kollegaer er centrale i min dialog med institutionslederne.

// Det er spændende at stille min rådgivning til rådighed for DLO, fordi jeg på den måde har en løbende kontakt til de mange private og selvejende daginstitutioner, der ofte skaber gode alternativer til de kommunale tilbud. Det er en fornøjelse at blive modtaget så positivt som det altid sker, når jeg kontakter en DLO institution.

Du kan møde Frederik her: Personalejura for ledere

Kurset for dig der gerne vil håndtere personalet efter bogen

Odense d. 23 & 24 maj 2018

Valby d. 16 & 17 august 2018

Horsens d. 10 & 11 september 2018

Tilmeld dig nu på www.dlo.dk

Pædagoger kan spotte børns psykiske mistrivsel tidligt

15-20 procent af de danske børn kan betegnes som udsatte og i risiko for mistrivsel, men selvom barnet tidligt viser tegn på psykisk mistrivsel, bliver mange børns problemer først opdaget, når barnet når skolealderen. Antallet af underretninger fra daginstitutioner er alarmerende lavt. Men giver vi pædagogerne de rette redskaber, kan de være de nøglepersoner, der kan spotte de små børns tidlige tegn på psykisk mistrivsel så tidligt, at barnet og familien kan få effektiv hjælp.

AF METTE SKOVGAARD VÆVER, LEDER
AF CENTER FOR TIDLIG INDSATS OG
FAMILIEFORSKNING, KØBENHAVNS
UNIVERSITET

Nogle børn indtager legepladsen med stor tillid – både til sig selv og verden - og trives åbenlyst godt. Andre børn er mere utrygge: Det er sværere at finde ud af, hvad gråden handler om, de kommer ofte i konflikter eller trækker sig fra fællesskabet. De er svære at "læse" og deres hverdag er i det hele taget præget af mindre trivsel.

Skal dagplejeren eller pædagogen så være bekymret? Og hvad skal man stille op med den bekymring?

Et førskolebarn, der mistrives, kan sende signaler, der er svære at forstå. Barnets forældre deler måske ikke pædagogens bekymring, og barnets trivsel er altid et sårbart emne, som det kan være svært at tale om. Men dagplejere og pædagoger er nøglepersoner i samfundets mulighed for at opdage tidlige tegn på mistrivsel, og selvom der skal specialister til at udrede sagen og afgøre et eventuelt behov for støtte

til familien, så er det nyttigt at vide, hvordan man i dagtilbuddet kan spotte helt tidlige tegn på psykisk mistrivsel.

Mistrivsel hos et lille barn kan have mange årsager: Det kan være medfødte problemer, men kan også skyldes tilknytningsproblemer der fx kan opstå, hvis barnet ikke får sine behov for tryghed og omsorg mødt i tilstrækkelig grad. Der er i dag omfattende bevis for, at tidlig psykisk mistrivsel i barndommen udgør en alvorlig risiko og kan have langsigtede, negative udviklingsmæssige konsekvenser for bar-

Pædagoger, dagplejere og pædagogisk personale certificeres i brug af ADBB-metoden

- ADBB-metoden er en screeningsmetode udviklet af spædbarnsforskere.
- Metoden har fokus på at opdage eventuelle tidlige tegn på social tilbagetrækning hos spæd- og småbørn.
- Forskere på Københavns Universitet udbyder et 2-dages ADBB-certificeringskursus og et efterfølgende supervisionsforløb for sundhedsplejersker, læger, psykologer, pædagoger, dagplejere og andet pædagogisk personale.
- Se mere på Center for tidlig indsats og familieforskning. www.psy.ku.dk/cif.

net, som fx depression, aggressivitet, adfærdsforstyrrelser og indlæringsvanskeligheder senere i livet.

Og det drejer sig om langt flere børn, end vi bryder os om at tænke på. Nyere skøn viser, at der i 15-20 procent af de danske familier er risiko for utilstrækkelige forældreressourcer og omsorgssvigt, 12 procent af alle børn lever i familier med alkoholmisbrug og 18 procent af de halvan-det-årige børn, viser tegn på psykiske forstyrrelser. Tusinder af danske børn vokser med andre ord op i risiko for at udvikle tidlig psykisk mistrivsel, som ofte veksles til livslange problemer, og de danske kommuner bruger enorme summer – i 2014 var det godt 14 mia. kr. – på sociale indsatser knyttet til udsatte børne- og unge.

Pædagogen er nøglepersoner i opsporing af mistrivsel

Mange kommuner har i dag fokus på nødvendigheden af tidlig indsats, men den tidlige børneindsats i Danmark er stadig langt fra systematisk eller tidlig nok, og Ankestyrelsens tal for underretninger vedrørende børn viser, at der stadig er alt for mange af de små børn, der går "under radaren". Derfor er pædagoger, dagplejere og andet pædagogisk personale nøglepersoner i indsatsen med tidligt at opspore børn, der mistrives.

Næsten alle børn i Danmark bliver passet udenfor hjemmet, og pædagoger og dagplejere er den gruppe af fagprofessionelle, der har den tætteste relation til de små børn. De kender barnet og familien godt og kan og skal reagere, når de bliver bekymret for, om et barn trives godt nok.

Alligevel kan vi se, at antallet af underretninger er lavt, når de gælder de yngste børn. Kun fem procent af de godt 96.000 underretninger om børn, der mistrives, kommer fra personale i dagpleje eller en daginstitution. Og kun hver tiende underretning drejer sig om et barn under to år.

Selvom statistikken over underretninger ikke fortæller den fulde historie om, hvad det pædagogiske personale evt. har gjort, hvis de har været bekymret for et barn, så viser det lave antal af underretninger særligt for gruppen af 0-5-årige, at mange udsatte børn enten helt bliver overset eller blot ikke bliver opfattet som værende i alvorlig risiko.

Kender du tegn på utryg tilknytning hos det 1-6-årige barn?

- Et barn, der oplever ikke at blive mødt i sine følelser og behov, har ofte vænnet sig til at klare sig selv tidligt. Dette barn betegnes som undvigende og kan udvise vildledende signaler. Barnet har en tendens til at undertrykke sit behov for trøst og omsorg og søger sjældent de voksne om hjælp – selv i situationer, som er svære for barnet.
- Et barn, der ikke blevet støttet tilstrækkeligt i sin udforskning og selvstændighed betegnes som modstandspræget og udsender også vildledende signaler. Barnet har tendens til at virke uselvstændigt og hjælpsøgende og holder sig gerne tæt på en voksen.
- Et barn, der fremstår forvirret, skræmt og særdeles vanskeligt at forstå, udsender mere kaotiske signaler. Dette barn kaldes desorganiseret tilknyttet og adskiller sig fra de to forgående typer af utrygge børn. Barnet kan, når det bliver ældre (3-6 år), enten udvikle en kontrollerende adfærd og bliver aggressivt og styrende eller modsat blive til et barn, som i udsædvanlig høj grad passer på og hjælper til. I forhold til disse børn anbefales, at institutionen søger ekstra hjælp, fx via PPR.

Læs mere om at arbejde med tilknytning i daginstitutioner i bogen "Se barnet indefra", skrevet af Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, udgivet af Hans Reitzels Forlag i 2016

Det tyder på, at sundhedsplejersker, pædagoger, dagplejere og andet pædagogisk personale har svært ved at identificere tidlig mistrivsel hos de helt små børn, og at de er i tvivl om, hvorvidt deres eventuelle bekymring er alvorlig nok til, at de bør reagere, og det er kritisk for barnet, for vi ved i dag to afgørende ting:

- Psykisk mistrivsel grundlægges oftest i barnets tidligste år

Mange af de børn, hvis mistrivsel først identificeres, når de bliver ældre, kunne være blevet opdaget og tilbudt hjælp mange år tidligere – længe inden de som teenagere viser åbenlyse tegn på psykisk mistrivsel, fx i form af misbrug, spiseforstyrrelser eller adfærdsproblemer.

- Tidlig hjælp er afgørende for at stoppe problemudvikling og bringe barnet tilbage på et sundere udviklingsspor

Jo yngre barnet er, når den psykiske mistrivsel opdages, des mere effektiv hjælp kan man tilbyde familien, og des mindre er risikoen for, at barnet får langvarige psykiske problemer. Og des mindre indgribende vil indsatsen også ofte være.

Derfor er det en forudsætning, at alle faggrupper, der arbejder med små børn, arbejder systematisk og standardiseret, så vi kommer væk fra, hvad man kan kalde "vi venter og ser"-kulturen.

Socialstyrelsen har udgivet en guide til tidlig opsporing af udsatte børn, som pt. afprøves i fem kommuner. Her skal der i institutioner mindst to gange om året udføres en trivselsvurdering af alle børn. Barnets primære pædagog skal vurdere barnets fysiske, sociale, kognitive og psykiske trivsel ud fra en række spørgsmål, men mange af de elementer, som der spørges til - særligt vedrørende barnets psykiske og sociale trivsel - kan det være ganske vanskelige for de fagprofessionelle at foretage en systematisk og objektiv vurdering af.

ADBB-metoden gør bekymringer konkrete

Men giver man sundhedsplejersker, dagple-

Tryk tilknytning er fundamentet for et psykisk sundt voksenliv

- Tryk tilknytning opstår, når det lille barn oplever stabil omsorg fra voksne, der forstår og rummer barnets følelser og opfylder dets behov for mad, søvn og tryghed
- Tryk tilknytning er vigtigt for barnets sociale kompetencer, empati og evne til at tilegne sig læring og indgå i sunde relationer privat og professionelt.
- Den tidlige forældre-barn-tilknytning fungerer som en slags "skabelon" for barnets fremtidige sociale relationer, og hjælper barnet til at udvikle psykisk robusthed og evnen til at håndtere stressede situationer og negative følelser senere i livet.
- Det pædagogiske personale er sekundære tilknytnings- og omsorgsfigurer i barnets udvikling, og er derfor helt centrale personer for det lille barns udvikling.

jere, pædagoger og andre fagprofessionelle, som har tæt kontakt til barnet, en standardiseret undersøgelsesmetode, så har de en unik mulighed for tidligt at opdage barnets mistrivsel. Det viser erfaringen fra Center for Tidlig Indsats og Familieforskning, hvor vi siden 2015 har undervist særligt sundhedsplejersker over hele landet i at anvende en forskningsbaseret baby-screenings-metode kaldet Alarm Distress Baby Scale (ADBB), som kan anvendes til børn fra 2-24 måneder.

Her observerer sundhedsplejersken under det normale hjemmebesøg det lille barn med fokus netop på at opdage helt tidlige tegn på social tilbagetrækning hos barnet. ADBB-metoden indeholder en "bekymrings-skala" hvor sundhedsplejersken fx vurderer spædbarnets øjenkontakt, gråd, smil og andre måder, som det lille barn bruger til at udtrykke sit behov.

Hvis et barn scorer over fem på skalaen, er der grund til bekymring, og så skal undersøgelsen gentages for at bekræfte, om barnets problemer er vedvarende. Forsknin-

gen viser, at en høj ADBB-score udgør en alvorlig risikofaktor for barnets psykiske sundhed - også på lang sigt.

I løbet af 2015-2018 vil to ud af tre af alle danske sundhedsplejersker have været på ADBB-kursus, og de har dermed fået en fælles metode og fælles kriterier at arbejde med, når de vurderer, det enkelte barns trivsel. I praksis betyder det, at når sundhedsplejersken kommer tilbage fra et hjemmebesøg og rapporterer, at et barn har fået en høj ADBB-score, kan hun give besked om, hvorfor der er grund til bekymring, og sundhedsplejerskens konkrete og objektive dokumentation af bekymring kan bidrage til, at der iværksættes en tidlig forebyggende indsats, evt. via kommunens socialforvaltning.

Pædagoger og dagplejere kan også anvende ADBB-metoden og får dermed samme viden om de helt små børns tidlige sundheds- og risikoudvikling. Det giver dem mulighed for objektivt at kunne vurdere barnets trivsel og udvikling og for tidligt at identificere børn og familier med

behov for en ekstra udredning, indsats eller egentlig behandling. Dermed får pædagogen større tryghed i at bedømme, hvornår en bekymring bør føre til, at der kommer yderligere fokus på familiens situation.

Når man arbejder med de 1-6-årige børn, kan man især være opmærksom på de tilknytningserfaringer, som børnene har med sig. Man kan ikke i institutionsregi lave en komplet vurdering af et barns tilknytningsmønster, men det kan være nyttigt at vide noget om forskellen på tryk og utryk tilknytning, da det utrygge barn kan sende signaler, der kan gøre det svært at forstå, hvad barnet har brug for.

Læs mere på www.psy.ku.dk/cif og www.samf.ku.dk/boern-og-unges-trivsel.

Psykisk mistrivsel i barndommen kan grundlægge livslange problemer

Psykisk mistrivsel i barndommen fører ofte til et liv med massive problemer i familie- og venskabsrelationer og dårlig tilknytning til uddannelses- og arbejdsmarkedet.

- 5 procent af en årgang modtager specialundervisning i 8.klasse.
- 15 procent kommer i behandling for en psykisk lidelse, inden de fylder 18.
- 10 procent er på kontanthjælp, dagpenge eller sygedagpenge som 25-årige.
- 16 procent får aldrig en uddannelse

kilde: Politiken 7. August 2017, via AE-rådet, Socialstyrelsen, Undervisningsministeriet, Finansministeriet.

Har du som leder styr på reglerne

om personalesager og personalesamtaler, ansættelser og opsigelser?

På DLOs kursus får du overblik over dine handlemuligheder og bliver guidet til, hvordan du kører processerne ordentligt.

Underviserne er DLOs erfarne konsulent Mette Fabricius og cand.jur. Frederik Blichfeldt:

Odense:

23.+24. maj 2018

København:

16.+17. august 2018
(NB: NY DATO!)

Horsens:

10.-11. september 2018

Tilmelding på www.dlo.dk

AFFALDS- PÆDAGOGIK

mellem daginstitution og hjem

Bæredygtighed indgår som et centralt begreb i udkastet til en styrket pædagogisk læreplan for dagtilbud (2017). Her lyder et af målene indenfor temaet natur, udeliv og science, at dagtilbud skal bidrage til børns begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling. Men hvordan griber vi arbejdet med bæredygtighed an, så vi ikke lægger ansvaret over på de små skuldre, men derimod engagerer børnene i spørgsmål om bæredygtighed, miljø og klima? Og hvordan kan arbejdet indgå på en meningsfuld måde i institutionernes hverdagsliv? Denne artikel foreslår affald og genbrug som ét bud på en indgang til bæredygtighed i børnehøjde. Affald er konkret, det er sanseligt, det er nærværende og til at se – der ligger affald på legepladsen, vi træder i det på vej hjem fra børnehaven, papiret fra madpakken bliver til affald, og der ligger gamle æbler i haven og rådner.

AF KATRINE DAHL MADSEN, NANNA JORDT JØRGENSEN OG LAURA EGELUND, ADJUNKTER VED PROFESSIONSHØJSKOLEN UCC OG JEPPE LÆSSØE, PROFESSOR, DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE (DPU), AARHUS UNIVERSITET

Artiklen bygger på to forsknings- og udviklingsprojekter, gennemført i 2015-2017, i samarbejde mellem Københavns Kommune, DPU/AU og professionshøjskolen UCC. Målet med projekterne har dels været at undersøge daginstitutioner og skoler som læringsrum for genanvendelse af husholdningsaffald, dels at undersøge forskellige typer familiers affaldspraksisser. Som led i projekterne har vi besøgt 10 daginstitutioner og skoler rundt om i landet og 8 forskellige familier (se: skodanet.blokspot.dk for nærmere beskrivelse af forsknings- og udviklingsprojekterne).

Flyvende biler og byer under havet
I de daginstitutioner vi har besøgt, var

kreative aktiviteter ofte indgang til læring om håndtering af affald. I én børnehave blev en del af en gammel gulvskrubbe forvandlet til en flyvende fremtidsbil. I en anden institution blev gamle knapper og plastikkbøks forvandlet til robotter, og i en tredje institution blev gamle tandbørster og sæbe-dispensere omskabt til en by under havet med farverige fisk med haler formet som tandbørster. Et af de temaer, der træder frem i disse aktiviteter, og som er interessant i et bæredygtighedsperspektiv, er det tidsmæssige aspekt i affald. Børnene berører i mange af eksemplerne fra daginstitutionerne netop visioner for fremtiden og fremtidsscenerier; fantasibyer og futuristiske biler skabes

ud af materialer, som institutionen har fået fra lokale firmaer, fra børnenes familier, som de har fundet på stranden eller andre steder i lokalmiljøet. De æstetiske læreprocesser, der involverer sanser og følelser, rummer potentialer for at opløse grænser for tid og rum – virkeligheden kan vendes på hovedet, og børn kan undersøge og eksperimentere med emner i kreative processer ladet med håb, drømme og følelser. Aktiviteterne mindsker i sig selv ikke mængden af affald, men genbrugen af materialer kan være med til at styrke børns dobbeltblik på skrald: Det er både noget, der kan smides ud, og noget, der kan få et nyt liv, før det igen bliver til affald. Affald kan samtidig udgøre en indgang til arbejdet med tidsperspektivet i bæredygtighed i daginstitutionerne: Fremtiden er ikke givet, men kan se anderledes ud, og at det vi gør her og nu har betydning for fremtidige generationer, ligesom det vi gør her, har betydning for mennesker, der lever et andet sted på jorden.

Ram skraldespanden eller skab en medborger?

Et spørgsmål, vi har været optagede af i forskningsprojekterne, er koblingen mellem de tekniske og de pædagogiske aspekter af arbejdet med affald. Pædagoger fremhæver i den sammenhæng, at de tekniske affaldsløsninger og det pædagogiske arbejde kan supplere hinanden, og affaldssortering efterspørges i de institutioner, hvor man ikke har muligheden. Det ville ifølge pædagogerne give god mening at tage børnene i hånden, når der er ryddet op efter frokost eller en aktivitet, og sammen finde ud af, hvilket skrald, der skal i hvilken affaldsbeholder (er det plast, papir, mad) og snakke med børnene om, hvor affaldet kommer fra og hvor det forsvinder hen, når skraldebilen har hentet det. Samtidig peger interviewene på, at arbejdet med affald og genbrug er i tråd med et dannelsesideal, hvor pædagogerne søger at åbne børns øjne for den verden, der omgiver dem. Her tales der om, at børnene får "blik for skrald", at skrald bliver en "øjeblik", så de ser, at "vi vader i skrald". Målet er at gøre børnene mere opmærksomme på skrald i deres nærmiljø og i verden og herigennem styrke deres fornemmelse af sted og deres ansvarlighed. På den måde knytter den pædagogiske indsats for bæredygtighed og affald sig her også til omsorg som et centralt begreb i daginstitutionerne. Det handler om, at børn lærer at drage omsorg for hinanden, for sig selv og for den verden, de er en del af.

Hverdagens rytmer

I projektet har vi oplevet, at der kan være en forventning om, at man i daginstitutioner kan give børn en viden om affaldssortering, som de umiddelbart kan tage med sig og bruge i hjemmet. Her er det dog vigtigt at være opmærksom på, at selvom børnene i daginstitutionen kan lære om sortering af de samme affaldstyper, som findes i hjemmet, så er hverdagsrytmer og rutiner i hjemmet meget anderledes end i en institution. Affald i hjemmet hænger sammen med rytmer knyttet til bl.a. madlavning, indkøb, rengøring og hygiejne, som ikke er del af en institutionshverdag.

Selvom der er stor forskel på, hvordan man i forskellige familier forholder sig til og tænker om affald, er det en del af alle familiers hverdag. Nogle forældre bekymrer sig om deres børns fremtid i lyset af klodens bæredygtighedsudfordringer, andre vil bare gerne gøre det, kommunen beder dem om. Samtidig har en del familier svært ved at få en detaljeret affaldssortering og ambitioner om genbrugsprojekter til at hænge sammen med det travle børnefamilieliv og oplever, at tomme glas og mælkekartoner hober sig op i hjemmet.

De fleste af børnene i de familier, vi har interviewet, deltager på en eller anden måde i affaldshåndteringen i hjemmet og er med til at diskutere, hvornår og hvordan ting skal smides ud. Ofte er børnenes perspektiver anderledes end forældrenes. De ser muligheder for at genbruge emballage til legetøjsprojekter eller peger på at

ting, som er gået i stykker, kan repareres. For børnene kan tingenes fortid have en særlig betydning: bukserne, jeg har på, har været min kusines, og den der lille kapsel, som min far vil smide ud, har jeg fundet ude i gården sammen med min ven.

Afsluttende perspektiver

- I stedet for at ignorere forskellene på affaldssortering i forskellige kontekster (daginstitution og forskellige hjem), kan de gøres til en drivkraft i børnenes undersøgelse og læring om affald, således at de både kritisk og kreativt lærer at se affald og affaldshåndtering i sammenhæng med livets andre gøremål.
- I stedet for at skjule dilemmaer omkring tid- og affaldshåndtering i hverdagen, kan det gøres til udgangspunkt for læring.
- Tings livsbaner er et godt udgangspunkt for læring om bæredygtig udvikling, fordi det kan give anledning til at koble forbrug og affald, at overveje tings betydning for os og at drøfte materialisme, vækst og affald.

Litteratur

Cecchin, D. (1999) *Når pædagogik sætter spor og vandrer over landegrænserne*. Vera, nr. 9.
 Ringsted, S. og Froda, J. (2008) *Plant et værksted*. Socialpædagogisk Bibliotek, Hans Reitzels Forlag. 3. udgave.
 United Nations World Commission on Environment and Development (1987) *Our Common Future*. www.Skodanet.blogspot.dk

Portræt af en leder

Navn: Thinne Nielsen-Tjørnfelt

Hvor og hvornår er du uddannet?

Uddannet pædagog ved Odense Socialpædagogiske seminarium 2001, diplom i ledelse ved ledelsesakademiet Lillebælt 2013 og Master i Public Management ved Syddansk Universitet 2017.

Hvor er du leder henne?

Jeg er leder ved Mølleløkkens private Børnehave & vuggestue i Kerteminde på Fyn. Det har jeg været siden 2008 eller 2009, hvor jeg var konstitueret i leders fravær det første år.

Hvad er det særlige ved din institution?

Institutionen er et gammelt asyl fra 1880. Man indgik i 1973 driftsoverenskomst med Kerteminde Kommune. Den aftale blev opsagt i 2009, og fra 2010 har institutionen været selvejende i privat drift. Institutionen har en lang historie og dybe rødder i lokalsamfundet. Vores motto er det samme som i 1880 "Ej den mindste fugl savner ly eller skjul, vi skal ej heller om FRISTED lede". Vores værdigrundlag er skabt i samme ånd – det synes jeg er noget særligt. I institutionen fastholder vi stædigt troen på det selvejende og det civile engagement, ligesom vi fastholder vores grundlæggende tro på det gode børneliv. Sidstnævnte koster ind i mellem nogle kampe i forhold til tidens strømninger, men vi regnes for en daginstitution af høj kvalitet og er gode til at argumentere for vores faglige og værdimæssige sag – derfor lykkes vi ofte både med troen og resultaterne. Det betyder ultimativt, at vi fortsat arbejder med de fokuspunkter, værdier og aktiviteter, som giver os selv arbejdsglæde, børnene en god hverdag og huset social kapital.

Hvilke erfaringer har gjort dig til den leder du er i dag?

"Learning by doing" var mit afsæt. Jeg blev konstitueret i leders fravær, og hun kom aldrig tilbage. Det var hårdt og angstprovokerende, men også utroligt lærerigt.

Kriser og sejre er de yderligheder der sætter størst spor – og begge er lige meget værd, når erfaringerne skal gøre en forskel for fremtidens lederskab. Netop erfaringerne som samlet pakke har stor betydning, jeg har altid reflekteret meget. En gang tænke jeg det som en svaghed altid at skulle stille spørgsmål ved mig selv, men i dag kan jeg se, at det er en styrke – det handler jo ikke om at vakle i troen, men om vedholdende at ville gøre sin gerning bedre dag for dag. Den akademiske dimension har suppleret de praktiske erfaringer med en ny og bredere vinkel – den har i tillæg været helt uvurderlig.

Hvilke tre værdier finder du vigtigst i forhold til dit lederskab?

Troværdighed, ordentlighed og mod.

Hvad er en god arbejdsdag for dig - nævn evt. sidst du havde en rigtig god oplevelse fra dit liv som leder?

En god arbejdsdag generelt er en dag hvor jeg har haft relativt travlt. Jeg elsker at være produktiv. Selvom jeg er meget struktureret, er jeg også en drømmer og elsker at arbejde med visioner. Især min souschef, en tilknyttet konsulent og mine medarbejdere kan lægge kimen, gøre eller generere virkeligt spændende visioner – det er et fedt samarbejde. For et par år siden fik jeg en souschef. Det har været enormt givende, også for rollen som leder og den der skal understøtte dannelse og

udvikling for en ny leder. Vi har for nyligt indgået samarbejde med en ekstern konsulent. Hun og jeg designede sammen en kompetenceudviklingsprojekt for institutionen. Designet udsprang af en kreativ dialog om faglige visioner – det var en fed oplevelse siden at kunne konkretisere, argumentere for medarbejdere og bestyrelse, finansiere og facilitere ud i virkelig praksis. Det har været en rigtig god oplevelse som leder. Men generelt er jeg leder i et hus, hvor der er plads til at være kreativ, nytænkende og utraditionel, så længe jeg kan argumentere sagligt, og resultaterne viser sig.

Hvad syntes du er den største udfordring i forhold til at være leder? og hvordan forholder du dig til den?

Krydspres, dilemmaer og paradokser. Det er generelt altid de elementer, der er sværest at håndtere. Jeg kan ikke altid lykkes med at imødekomme alle hensyn og behov, jeg kan ikke altid træffe populære beslutninger og jeg kan ikke altid ramme rigtig i mine skøn og vurderinger. Det synes jeg er svært at være i. Min erfaring er dog, at alene det at erkende, at du ikke altid kan lykkes med alle fronter, og anerkende, at der eksisterer interesseforskelle, giver en form for ro, fordi det faktisk er et vilkår, når man er leder. Det skal man kunne leve med.

Hvad gør du som leder for pleje og fastholdelse af dit personale?

Jeg prøver at forstå dem både som individer og som gruppe. At tolke deres behov for ledelse og prøve at imødekomme det. Så holder jeg utroligt meget af dem, og mange hænger også ved, og jeg bliver altid glad når de "gamle" kommer forbi og

Skal vi slå pjalterne sammen?

POLITISK KLUMME AF SEKRETARIATSCHEF TANJA KRABBE

stadig føler sig hjemme. Men jeg stiller også krav og udfordrer dem. Det tror jeg måske godt de kan lide – altså at man som leder både skærmer og skubber. Jeg tager opgaven alvorligt og ved, at det har stor betydning for dem, hvordan jeg agerer. Jeg prøver at være oprigtig i rollen og tage opgaven alvorligt – uanset hvad der kunne ligge dem på hjertet. Hvis jeg begår fejl, adresserer jeg dem i reglen oprigtigt, og hvis jeg tror på en afgang, står jeg fast – jeg tror på, at det skaber tryk for medarbejderne.

DLO er en service- og interesseorganisation for bestyrelser, ledelser og forældrebestyrelser i selvejende, private og kommunale dagtilbud.

Tænk du, at du i dit hverv som leder kan bruge DLO eller nogle af vores arrangementer og aktiviteter til noget?

Ja da! Almindelig rådgivning om dette og hint, interessevaretagelse og repræsentation, historisk tilknytning betyder også noget for den selvejende institution, netværkene, bestyrelseskurser, nyt om lovgivning og diverse kurser, oplæg og foredrag.

I næste nummer af BØRNS hverdag kan du læse mere om Thinne og et udviklingsprojekt i Mølleløkkens private Børnehave & vuggestue.

Tip til Leder-portræt

Kender du en leder, som Børns Hverdag bør portrættere – så send en mail til Sanni Maria Korsgaard, sannimar@yahoo.dk

Når man taler om at slå pjalterne sammen, taler man ofte om ægteskab eller en lignende form for partnerskab. Det fællesskab, der binder os sammen i DLO, er ikke helt så tæt eller af særlig romantisk karakter. Det betyder ikke, at der ikke er følelser med i spillet. Heldigvis er mange af os dybt engagerede i at skabe bedre vilkår for børnene og for de rammevilkår, dagtilbuddene drives under. DLO handler om, at daginstitutioner landet over står sammen i det arbejde. Det er vel også en slags "slå pjalterne sammen".

Mange ringer først til DLO, når der er akutte problemer, der skal løses nu og her. Hvis vi kommer ind i billedet før problemerne bliver akutte, har vi typisk bedre mulighed for at hjælpe med en god løsning af det konkrete problem. Og derudover sætter vi pris på at blive tippet om en problematik, der er ved at udvikle sig, eller som I har fundet en løsning på – som andre måske kunne have glæde af. Mange af de udfordringer, I slås med i jeres institution, slås de også med en masse andre steder rundt om i landet. Og det er her, vi skal slå pjalterne sammen.

Et område, hvor DLO især gerne

hører om udfordringer, er samarbejdet med kommunen. Mange steder er samarbejdet heldigvis tilfredsstillende for alle parter. Men der er nogle indbyggede knaster i den måde, dagtilbudsloven er skruet sammen på, som kan give udfordringer i samarbejdet mellem et lille dagtilbud og en stor kommunal forvaltning. Det kan fx være i tilfælde, hvor man både skal tale med det kommunale tilsyn om forskellige krav og samtidig er presset af andre dele af forvaltningen, der leder efter sparemuligheder.

I de kommende år samler DLO systematisk eksempler på, at samarbejdet har vanskelige kår. Ikke for at rette kritik mod den enkelte forvaltning, men for at sætte ord på de generelle problemstillinger, hvor der kan skabes bedre rammer for samarbejdet i lovgivningen. Vi forventer, at der i den kommende tid kommer mere debat om dagtilbuddenes rammevilkår, og vi er ved at støbe kuglerne til rigtig gode skyts. Også derfor giver det god mening at være medlem af DLO: Fordi vi er stærkere, når vi slår pjalterne sammen.

Kontakt os med dine erfaringer og holdninger på dlo@dlo.dk.

Kærlighed er ikke nok

– Hvordan man ruster børn til modstand

Anmeldelse af Sofie Münsters nye bog Kærlighed er ikke nok.

AF TANJA KRABBE, SEKRETARIATSCHEF

Sofie Münster har de sidste år gjort sig bemærket hos pædagoger og forældre med sine letlæste bog Klog er noget man øver sig på og populære foredrag om børneopdragelse. Nu har hun udgivet en ny bog Kærlighed er ikke nok, der fokuserer på at styrke børns evner til at klare modstand.

Sofie Münster er en dygtig formidler, og hendes varemærke er at omsætte videnskabelig forskning til klart sprog i en empatisk og ikke-moraliserende tone. Det har givet bred appel til hendes første bog Klog er noget, man øver sig på, og til online magasinet NOPA – Nordic Parenting, der med 500.000 læsere om måneden er Danmarks største magasin for forældre. "Kærlighed er ikke nok" er overskueligt bygget op og forklaringerne korte, hvilket man sætter man pris på, hvis man som de fleste forældre sover for lidt, har alt for lidt tid til at læse bøger og generelt har mange bolde i luften. Fordi der er så mange konkrete handlingsanvisninger i bogen, vil de fleste erfarne pædagoger også kunne få inspiration til nye vendinger, der kan bruges i hverdagen.

Sofie Münsters overordnede pointe med den nye bog er, at børn, der er gode til at klare modstand, får bedre selvværd. De bliver gladere, bedre til at håndtere konflikter og mere omsorgsfulde. De klarer sig endda bedre i skolen og videre i livet. Sofie Münster pointerer, at det jo ikke er svært at have det godt de dage, hvor alt glider problemløst. Men hvis vi hjælper børnene til at få erfaring med at overkomme modstand, så bliver barnet mere rolig

ved den modstand, som livet nu engang byder ind med – og får det altså generelt bedre på alle parametre. Dette grundlæggende udgangspunkt forklarer hun bogens første del, hvorefter hun i bogens anden del giver helt konkrete råd til, hvordan man kan udvikle børns modstandsstyrke med sine ord og handlinger.

Bogens gode råd er opdelt i 5 klare temaer, som Sofie Münster kalder de 5 centrale byggesten til at ruste børn til livet. Det er rart at få så komplekse og abstrakte mål som at "få børn til at have det godt" og "lære dem at klare modstand" delt op i enkle overskrifter:

- At gribe udfordringer og holde fast, selv om det er svært
- At turde fejle og styrken til at klare nederlag og skuffelser
- At tage ansvar og bidrage til fællesskabet
- At sætte sig selv til side og bidrage til fællesskabet
- At håndtere svære og sårbare følelser

I hvert kapitel forklarer Sofie Münster, hvorfor netop den omtalte evne er vigtig, og giver derefter konkrete forslag til, hvordan man støtter barnets udvikling på dette felt. Bogens styrke er især eksemplerne på, hvad man kan gøre og sige i forskellige situationer. Når man læser bøger om pædagogik kan man nemt komme til at tænke "Ja, selvfølgelig!" og "Ddet synes/

gør jeg da også." De fleste er jo enige om, at børn skal elskes, ses, støttes, udfordres, have tydelige retningslinjer og så videre. Men man får ikke altid gennemtænkt, Hvordan man vil omsætte værdierne konkret i situationer, hvor man er presset, har travlt, eller bliver følelsesmæssigt påvirket af et barn, der er ked af det. De situationer er hverdagen fyldt med, og den indsigt er afgørende for, at Sofie Münster giver sine råd en form, så de faktisk kan flytte noget.

Du kan i øvrigt høre Sofie Münster fortælle om bogen og om nyeste forskning på området til DLOs konference om Børns Drivkraft i marts. Se www.dlo.dk og på side 5. her i bladet for mere information om konferencen.

BØRNS hverdag udgives af:

Daginstitutionernes Lands-Organisation

Høffdingsvej 34, 2500 Valby
Tlf. 7027 5520, fax 7027 5521
E-mail: dlo@dlo.dk
Hjemmeside: www.dlo.dk

Redaktion:

Redaktør: Bjarne W. Andresen

Pædagogisk og børnekulturel redaktør:

Sanni Maria Pedersen Korsgaard

Ansvarshavende redaktør:

Landsformand Peter Grevsen

Grafisk produktion:

Jørn Thomsen Elbo A/S

Annoncer:

Vendemus ApS
Tlf 7222 7080
Mail: kontakt@vendemus.dk

Abonnement:

BØRNS Hverdag udkommer 8 gange i 2017.

Enkeltabonnement kr. 416,90,- inkl. moms.
(enkelpersoner kan blive gr. 3-medlem af
DLO for kr. 335,55 inkl. moms)
Institutionsabonnement kr. 2.002,25 inkl. moms.

DANSKE MEDIER

Artikler i **BØRNSHVERDAG** afspejler ikke
nødvendigtvis DLOs holdning.

Forside: Cathrine Asylets Børnehave.

Tilmeldt

ISSN 0908-1682

Kommende numre:

BØRNS hverdag nr. 2:
Udkommer uge 11
Aftaler om artikler 16.2.
Deadline 22.2.

BØRNS hverdag nr. 3:
Udkommer uge 18
Aftaler om artikler 6.4.
Deadline 12.4.

BØRNS hverdag nr. 4:
Udkommer uge 24
Aftaler om artikler 18.5.
Deadline 24.5.

BØRNS hverdag nr. 5:
Udkommer uge 35
Aftaler om artikler 3.8.
Deadline 9.8.

BØRNS hverdag nr. 6:
Udkommer uge 40
Aftaler om artikler 7.9.
Deadline 13.9.

BØRNS hverdag nr. 7:
Udkommer uge 45
Aftaler om artikler
12.10.
Deadline 18.10.

BØRNS hverdag nr. 8:
Udkommer uge 49
Aftaler om artikler
16.11.
Deadline 22.11.

Interesseorganisation

- For at fremme de bedste vilkår for børn
- For daginstitutionernes vilkår
- For at varetage medlemsinstitutionernes interesser i enhver henseende.

Konsulenthjælp

- Fortolkning
- Problemløsning
- Forhandling
- Kurser

Forlagsvirksomhed

- Håndbøger
- Foldere
- Mødestatistikker, kartotekskort m.m.

Medarbejdere:

Sekretariatsleder: Tanja Krabbe
Konsulent: Mette Fabricius
Studentermødshjælper: Signe Kliving
Varesalg: Rosendahl's Schultz Distribution
Bogholderi: Landsorganisationen LDD
Redaktør: Bjarne W. Andresen
Freelancekonsulenter: Thinne Nielsen, Karsten Egeager, Kirsten Schou,
Sanni Maria Korsgaard Pedersen og Frederik Blichfeldt

Formandsskab: Landsformand Peter Grevsen

1. Næstformand: Erik Paustian
2. Næstformand: Joan Lundfort

DLOS REGIONER

DLOs politiske (frivillige) organisation er opdelt i 5 regioner.

Kontaktpersonerne er:

Hovedstadsregionen
Svend Erik Christiansen
Tlf. 50 30 58 23
Mail: sec@post10.tele.dk

Region Sjælland

Joan Lundfort
Tlf. 55 44 40 31
Mail: joan@lundfort.dk

Region Syd-Danmark

Eva Djurhuus
Tlf. 23 32 51 44
Mail: evd@esbjergkommune.dk

Region Midtjylland

Kasper Tikjøb Andersen
Tlf. 29 84 76 22
Mail: kasper@galtenbornehave.dk

Region Nordjylland

Hanne Høj Larsen
Tlf. 98 29 63 38
E-mail: hmhl-fb@aalborg.dk

Fyraftensmøde med forfatter og
ressourcetektiv Hanne Aalling Risager

Find det, der virker!

På fyraftensmødet viser populære Hanne Aalling Risager, hvordan du kan få en bedre **forståelse for barnets intention** bag det, vi kalder en uhensigtsmæssig adfærd og kommunikation. Hanne giver en række **konkrete redskaber** til, gennem **den voksnes forandring** og syn på barnet, at skabe gode relationer og derved et fundament for et godt barneliv i **samspil med barnet**. En aften, hvor der med humor sættes fokus på at finde det, der virker - og gøre mere af det.

D. 11. april 2018 kl. 17.30 – 20 i Roskilde. Der serveres en sandwich, sodavand og kaffe/the. Pris kr. 249,- for medlemmer af DLO/ kr. 300,- for øvrige. Tilmeld dig på www.dlo.dk

ER DU OGSÅ VILD MED SNE?

Det er vi - og en vinter med sne byder altid på **en masse sjove lege** som f.eks. sneboldkampe, kælketure og leg i sneen. Vi har derfor udvidet sortimentet af vinterudstyr, med flere spændende nyheder.

Så er du klar til når sneen falder?

Årets største hit er en tang, som kan forme snebolde med et snuptag. Det siges faktisk, at du kan lave 60 snebolde på 60 sekunder. Se mere på **WWW.TRESS.DK** eller kontakt din TRESS-ambassadør for mere information.

Snebold former

Med denne snebold former bliver man hurtigt klar til kamp. Leveres enkeltvis eller som sæt med 2 røde, 2 blå og 2 orange.

Varenr. 776766

Funbob triangle slæde

Pandeslæde i en triangle formet model med 3 håndtag, 1 håndtag i hvert hjørne. Leveres i rød, blå, grøn og sort.

Varenr. 776756

Snowhoover slæde

Den ultimative slæde med perfekt fart og kontrol. Når slæden transporteres, kan "pinden" nemt foldes op eller ned. Leveres i grøn, gul og fuchsia.

Varenr. 776758

TRESS
SPORT OG LEG

